

Stichting Papua Erfgoed
www.papuaerfgoed.org

Contact : Witte Rozenstraat 45 D, 2311 XT Leiden
Tel. 06 244 81 802 info@papuaerfgoed.org

IBAN NL94 RABO 012 211 81 62
KvK. 54785545

Donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op Rabobank IBAN nr. NL94 RABO 0122 1181 62 t.n.v. St. Papua Erfgoed, Leiden o.v.v. • 'gift' of 'donatie'
Wij kunnen u ook adviseren over periodieke schenkingen en/of erfstellingen of legaten.

Comité van Aanbeveling

Dr. Anna-Karina Hermkens
Postdoctoral research fellow
Australian National University

Prof.dr. Suzan Legêne
Hoogleraar politieke geschiedenis,
Vrije Universiteit Amsterdam,
Voorzitter werkgroep cultuur,
Nationale UNESCO Commissie en
oud-hoofd museale zaken,
Tropenmuseum Amsterdam

Prof.dr. Pamela Pattynama
Bijzonder hoogleraar Indische
literatuur en cultuur, Universiteit
van Amsterdam

Drs. Vien Sawor,
vm. hoofdredacteur West Papua
Courier,
bid manager

Dr. Jaap Timmer
Senior lecturer Anthropology
Macquarie University, Sydney

Drs. Dirk Vlasblom journalist NRC
Handelsblad, antropoloog en
historicus m.b.t. Papua

Dhr. Joop van Zijl radio- en
televisiejournalist, o.a.
Redactie NOS

Pace Nieuws

Ook deze nieuwsbrief bereikt u nog op een tijdstip dat ons leven beheerst wordt door corona en de noodzakelijke maatregelen om de gevolgen daarvan te beheersen.

Dat betekent gelukkig niet dat ons werk geheel is stilgevallen, maar het beperkt zeker in wat we kunnen verrichten, zo kunt u lezen.

Het advies hoe om te gaan met niet eerlijk verkregen koloniale collecties stond vorige maand volop in de schijnwerpers. Het valt te verwachten dat de minister het advies gaat overnemen. Musea, zoals het Museum van Wereldculturen gaven al aan het advies te zullen volgen. U leest hoe Papua Erfgoed er naar kijkt.

We schenken aandacht aan een minder bekend deel van onze collectie, te weten het omvangrijke foto archief, dat Klaas Schoof intussen op internet toegankelijk heeft gemaakt voor een wereldwijd publiek.

Carmen Halfhide, adviseur van Papua Erfgoed licht weer een interessant object uit onze collectie toe. Elk object heeft zijn verhaal en het is goed sommige daarvan uit de anonimiteit te halen.

Tot slot nog aandacht voor de ontvangen schenkingen van artefacten en boeken in de afgelopen periode en voor de mogelijkheden om ons werk nu en in de toekomst financieel mogelijk te maken.

Bestuur en adviseurs van Papua Erfgoed wensen u veel leesgenoegen.

Advies omgang met koloniale collecties

Het is u misschien ook wel opgevallen in het nieuws. Op 7 oktober 2020 heeft de Raad voor Cultuur aan minister Ingrid van Engelshoven het advies koloniale collecties en erkenning van onrecht aangeboden.

“De eerste stap in de ontwikkeling van een beleid over de omgang met koloniale collecties is naar oordeel van de Commissie de erkenning dat door het tegen hun wil in bezit nemen van cultuur-goederen, de oorspronkelijke bevolking van de koloniale gebieden onrecht is aangedaan”, zo luidt het eerste advies.

En vervolgens wordt geadviseerd de onvoorwaardelijke bereidheid uit te spreken om cultuur-goederen waarvan onomstotelijk vast kan worden gesteld dat ze onvrijwillig zijn afgestaan en in bezit van de Nederlandse Staat zijn geraakt op verzoek van het betrokken land terug te geven.

Het bestuur heeft n.a.v. het rapport nog eens vastgesteld dat de etnografica van Papua Erfgoed niet onder dwang is verkregen. Daar komt nog bij dat de doelstelling van de stichting juist is om de collectie voor de

Papua bevolking te behouden en beschikbaar te maken, waar mogelijk door repatriëring. Dat laatste afhankelijk van de zekerheid dat de collectie voor de toekomst op een zorgvuldige wijze als publiek cultuurofgoed beschikbaar blijft.

Carmen Halfhede en Peter Waal aan het inventariseren in voor-corona-tijden.

Corona en ons werk

In de vorige editie van deze brief moesten we u berichten dat door de coronapandemie ons werk er voorlopig even heel anders uitzag. Wat toen het geval was, is nog steeds aan de orde.

Het bestuur vergaderde noodgedwongen vanachter laptops en tablets en deed per e-mail zaken af.

Wel kon Rogier Smele het archief project van de Werkgroep Nieuw-Gunea intussen afronden. Het archief, dat is geordend en geïnventariseerd en geheel materieel verzorgd, is intussen overgedragen aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam. Over het archief kunt u meer lezen op de website Papuaerfgoed.nl onder de rubriek nieuws.

De fotocollectie

https://www.flickr.com/photos/papuan_cultures/albums is een belangrijke site om te bezoeken, als u geïnteresseerd bent in Papua. De aantallen foto's die er gedigitaliseerd en al op te vinden zijn, zijn indrukwekkend en van groot historisch belang.

Bisschoppenconferentie in 1967 in Jayapura

Klaas Schoof is degene die er voor gezorgd heeft dat al dat prachtige materiaal digitaal op het internet beschikbaar is gekomen. En bij nieuw 'historisch materiaal' dat nog steeds voor Papua Erfgoed doet.

De hele collectie foto's en documenten is verdeeld in nu 35 albums. We lichten er een paar uit.

Het album van de pas overleden Piet van Mensvoort, die Schoof vorig jaar zo'n drie keer in Tilburg bezocht. Dat album bevat uniek materiaal, ook van andere MSC paters en nonnen die in Zuid en Centraal Papua gewerkt hebben. Het bevat o.a. veel opnamen van etnografica.

Heel bijzonder in dit verband noemt Schoof ook het materiaal dat zijn vijf bezoeken aan de studiezaal van het kruisherenklooster Sint Agatha heeft opgeleverd. Voornamelijk foto's met toelichtingen van de maker die van grote historische waarde zijn, en niet eerder gepubliceerd

werden. Onderverdeeld in vier aparte albums, genoemd naar de fotograaf: Meuwese; Boelaars, van Kessel, van der Wouw. Een apart album is gewijd aan de door Boelaars en Meuwese gefotografeerde schilden uit die contreien.

Een erg bijzonder album is ook het AMA album. Veel te danken gehad aan de foto's die door Piet Bots (voormalig directeur van de AMA en nu bestuurslid van Papua Erfgoed) verzameld en bewaard werden. Ook weer historisch én uniek beeldmateriaal dat niet eerder te zien geweest is op internet. Alsook de in dit album opgenomen brieven en verslagen omtrent Missie Luchtvaart /Associated Mission Aviation (MILUVA/AMA).

Nog boeiender materiaal wellicht uit dit Jayapura archief vormen de patrouille-verslagen van Meuwese/Verschueren in, alweer, Zuid en Centraal Papua, uit de jaren 1948-49. Verslagen waarin 'eerste contacten' beschreven worden, c.q. nieuw ontdekte stammen en kampongs, en bv. ook de ontdekking van de Koningin Julianarivier. Verslagen door Meuwese dan wel Verschueren zelf uitgetypt steeds enkele dagen na terugkomst van die buitengewoon avontuurlijke en immens gevaarlijke patrouilles in nog niet onder bestuur staand gebied. Er zijn ook enkele geschetste landkaarten bij, afkomstig uit het Jayapura-archief.

Dit geeft een indruk van de unieke en historische beelden die op dit stuk van het internet te vinden zijn. Dankzij de inspanningen van Klaas Stoof zijn nu zo'n 24.700 foto's over Papua te vinden. De site werd

sinds 2017 een duizelingwekkend aantal van 11 miljoen keer bekeken.

Artefacten belicht

Uniek in de PACE-collectie is een set van 2 blaasbalgen uit Korido (Supiori-Biak) uit een schenking van de heer Van Kempen (2006).

Achtergrondinformatie blaasbalgen

Het noordwesten van Nieuw-Guinea is de enige regio waar van oudsher ijzeren wapens en gereedschappen werden vervaardigd. De blaasbalg, was vanaf 1850 aantoonbaar, maar vermoedelijk al veel eerder in gebruik. Het werktuig werd bediend door de leerling-knecht van de smid, die op een schavotje achter het apparaat zat en er de benodigde hoeveelheid lucht uitpompde.

Omschrijving en gebruik:
De blaasbalg bestaat uit een houten cilinder. Samen met een

tweede blaasbalg en twee zuigers wordt het gebruikt als gereedschap in de smederij om lucht te blazen bij het vuur. De buitenkant van de cilinder, behalve de bodem, is met reliëfhoutsnijwerk versierd. De motieven zijn met rode, gele en zwarte kleurstof geverfd. De zuiger is een houten steel met een kop van kippenveren. De staaf steekt aan de onderkant in een afgeknotte, houten kegel met een doorsnede van ca. 13 cm. Deze houten kegel is van binnen hol. De holle onderkant en de zijkanten zijn voorzien van kippenveren. Deze veren zijn d.m.v. touw, gemaakt van darm, aan de binnenkant vastgemaakt. De darmdraden zijn door openingen in de kegel gestoken en zo door de veren heen geregen. De houten kegel is zo gemaakt dat er kracht nodig is om hem door de cilinder op en neer te bewegen. De lucht wordt dan met kracht door de opening in de zijkant eruit geperst.

Korte geschiedenis Smeden in Papua

De ijzersmeedtechniek en daarmee ook de blaasbalg hebben waarschijnlijk Nieuw-Guinea tussen 1485 en 1580 bereikt via het sultanaat Tidore. Daar was tussen 1450 en 1500 de islam geïntroduceerd, wat tot gevolg had dat er bij de smeden op Nieuw-Guinea een taboe op het eten van varkensvlees bestaat. Het ijzer zelf was niet afkomstig van Nieuw-Guinea en werd ook daarbuiten gesmolten. Door middel van handel met de bewoners van de Molukken bereikte het ijzer Nieuw-Guinea.

Bron: Freerk C. Kamma and Simon Kooijman, "Romawa Forja, Child of the Fire": Iron working and the role of iron in West New Guinea (West Irian). Mededelingen van het Rijksmuseum voor Volkenkunde, Leiden 18. Leiden: E.J. Brill, 1973

Artefacten belicht wordt verzorgd door Carmen Halfhide.

Schenkingen

Periode tot november 2020

Atefacten

- Dames A. en J. Nefkens, enige artefacten
- Dhr. Ben Schattenberg uit de nalatenschap van Lt.- Kol. Marcel Kocken, pijlen en boog

Boeken

- Dames A. en J. Nefkens, 12 boeken

De Nieuwsbrief liever digitaal in plaats van per post ?

Wanneer u voortaan de Nieuwsbrief liever per email wilt ontvangen, laat het ons weten: Email van de redactie is huublems81@gmail.com

Schenken en nalaten

Naast het doneren van artefacten, foto-collecties, boeken, enz. bestaat ook de mogelijkheid om het werk van Papua erfgoed financieel te steunen. Zaken als de huur van de opslag- en werkruimte in Hillegom, de opslag van de collectie bij het Rijksdepot in Amersfoort, het beheer en de verbetering van de website kosten geld en daarvoor wordt uw steun gevraagd.

Als delen van de collectie gerepatriëerd kunnen worden gaat het om veel omvangrijker kosten. Daarom wijzen wij u op de mogelijkheden om Papua Erfgoed als culturele ANBI eenmalig of periodiek te ondersteunen. En u kunt de stichting voor een legaat of een erfstelling in uw testament opnemen. Heeft u behoefte aan overleg hierover dan kunt u bij de secretaris terecht huublems81@gmail.com

Recente publicaties over Papua

Becking, Erik 2020

Tussen twee Vuren. Brandend zand, verloren landen en Indische levens vol gevaar.

ISBN 978 90 903317 7 6 (hardcover) - ISBN 978 90 903317 1 3 (softcover)

Goutum, Uitg. Opapoea. 695 pag.

Avonturen van een grote Indische familie in Nederlands-Indië, Nieuw-Guinea en een barakkenkamp in Rotterdam. De hoofdpersonen, Constance en Karel, leefden tussen twee vuren, moesten vaak kiezen uit twee kwaden. Zij overleefde de Japanse genocide én de terreur van Sukarno. Hij was de zoon van een beroemde KNIL-kapitein en een Soedanese prinses. Hij belandde in de hel van Hirohito en vocht een bloedige broederoorlog uit. Zwaar beschadigd knalden zij op elkaar in Nieuw-Guinea. De wederzijdse haat sloeg om in liefde en zij bouwden een paradijs tussen de Papoea's... tot Sukarno hen ook daar verjoeg. Bestellen: Opapoea@gmail.com

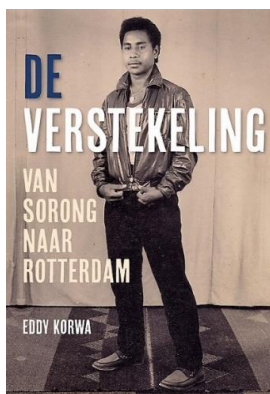
Martinkus John 2020

De weg .Opstand in West-Papoea

ISBN 9789462495401

Zutphen, Walburg Pers, 112 pag.

Vanaf de jaren zestig probeert Indonesië de onafhankelijkheidsstrijd in West-Papoea (het vroegere Nederlands Nieuw-Guinea) de kop in te drukken. Dagelijks hebben Papoea's te maken met intimidatie en geweld door militairen en politiemannen. Recent laaide de strijd weer op en Indonesische troepen sloegen keihard terug. Met de inzet van chemische wapens, met honderden doden en tienduizenden ontheemden tot gevolg. De weg is een aangrijpend en actueel verslag van de geschiedenis van gewapend conflict en onderdrukking in deze provincie. Het boek verschijnt in november 2020.

Korwa, Eddy 2020

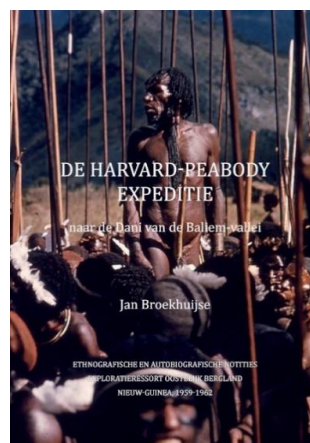
De verstekeling. Van Sorong naar Rotterdam

ISBN 978 90 826367 8 9

Uitgave in eigen beheer

Eddy Korwa (1940) is een Papoea, geboren en opgegroeid in voormalig Nederlands Nieuw-Guinea. De Nederlandse belofte over een vrij en onafhankelijk West-Papua werd in 1962 ruw verbroken met de overgang van Nederland naar Indonesië. Eddy kon dat niet accepteren. Hij verzette zich van meet af aan tegen de nieuwe machthebbers, kwam daardoor in de problemen en moest voor zijn eigen veiligheid zijn land verlaten. Hij vluchtte in 1964 als verstekeling aan boord van een Nederlands vrachtschip. Een gewaagde onderneming, die hij zonder de hulp van zijn grote vriend Leo niet zou hebben gered. Eddy bouwde in Nederland een nieuw leven op, maar de strijd voor gerechtigheid en een onafhankelijk West-Papua is zijn hele leven centraal blijven staan.

Bestellen: <https://verstekeling.webnode.nl/bestellen/>

Broekhuijse, Jan 2020

De Harvard-Peabody expeditie. Naar de Dani van de Baliem-vallei

ISBN : 9781616272654

Uitgave in eigen beheer, 458 pag.

Jan Broekhuijse nam als antropoloog deel aan de Harvard-Peabody expeditie naar de Baliem-vallei (Oostelijk bergland van Nederlands Nieuw-Guinea), verrichtte daarvoor ter plaatse al het nodige antropologische veldwerk onder de Dani in 1960-1961 en droeg deze kennis over aan de Amerikaanse deelnemers die er excessief gebruik van maakten. Robert Gardner schoot zijn inmiddels beroemde film Dead Birds en Peter Matthiessen schreef zijn boek Under the Mountain Wall. Bestellen: <https://www.boekenbestellen.nl/boek/de-harvard-peabody-expeditie/35221>